

## The Problems Experienced by Private School History Teachers with Schools Management and the Solution Offers to These Problems

Mehmet Ali ONARAN

Gazi University, Ankara - TURKEY

### Article History

Submitted: 23.07.2018

Accepted: 11.10.2018

Published Online: 08.11.2018

### Keywords

History  
History Teacher  
Private School



DOI: 10.29129/inujgse.446906

### Abstract

**Purpose:** This study aims to determine the opinions of history teachers working in private schools about the problems experienced with school management and the solutions to these problems.

**Design & Methodology:** A quantitative approach was adopted in this study to determine the views of history teachers working in private schools on the problems experienced with school management and the solutions to these problems, and a screening model was used. The study's population is made of 44 history teachers who work in 32 private schools in the province of Malatya in the academic year of 2017-2018. No sampling was made in the study; rather, the whole universe was reached. The data collection tool used in the research consists of three parts. In the first part, the instruction was given. In the second part, the personal information form was presented, and in the third part, the scale developed by Uğraş (2009) was used. The data collected for the study were analysed using the SPSS 25 package program. Frequency and percentage calculations were made in the analysis of scale items.

**Findings:** In the study, it has been seen that private school managements use history teachers' unemployment problem as a pressure tool for teachers and try to make contracts with them accordingly. The number of history teachers who point out that this is a problem constitutes the majority of the participants.

**Implications & Suggestions:** As a result of the research, it has been found out that private school managements care only about student expectations, that they see teachers as employees, and that for them parents are always right.

## Özel Okullarda Çalışan Tarih Öğretmenlerinin Özel Okul Yönetimi ile İlgili Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

**Mehmet Ali ONARAN**

Gazi Üniversitesi, Ankara - TÜRKİYE

### Makale Geçmişi

Geliş: 23.07.2018  
Kabul: 11.10.2018  
Online Yayın: 08.11.2018

### Anahtar Sözcükler

Tarih  
Tarih Öğretmeni  
Özel Okul

### Öz

**Amaç:** Araştırmada özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara getirilen çözümlere ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

**Yöntem:** Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara getirilen çözümlere ilişkin görüşlerini belirlemek için yapılan bu araştırmada nicel yaklaşım benimsenmiş olup, tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde bulunan 32 özel okulda çalışan 44 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş olup evreninin tamamına ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yönerge ikinci bölümde kişisel bilgi formu ve üçüncü bölümde Uğraş (2009) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırma için toplanan veriler SPSS 25. Paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Anket maddelerinin analizinde frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

**Bulgular:** Araştırmada özel okul yönetimlerinin tarih öğretmenlerinin işsizlik problemi yaşamalarını öğretmenlere baskı aracı olarak kullanıp sözleşmeleri buna göre yapmaya çalıştıkları görülmüştür. Bu konuda sorun olduğunu belirten tarih öğretmenlerin sayısı katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

**Sonuçlar ve Öneriler:** Araştırma sonucunda özel okul yönetimlerinin yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate aldıkları, öğretmenleri çalışan olarak gördükleri ve veliye müşteri her zaman haklıdır tutumu ile yaklaştıkları belirlenmiştir.



DOI: 10.29129/inujse.446906

## GİRİŞ

İnsanların öğrenme ihtiyacı insanlık tarihi kadar eskidir. Eski çağlarda örgütlü bir öğretim sistemi yaygınlık arz etmediğinden, bu doğrultudaki ilk çalışmalar bire bir yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Zamanla öğreticinin tek, öğrenenlerin birden fazla olması ile örgütlü öğretim sistemine yani okullaşmaya doğru gidilmiştir.

Dünyada giderek yükselen eğitilmiş yetişkin oranı, çocuğun ailede daha çok ve zengin uyarıcı ile karşılaşmasına olanak sağlamaktadır. Artan teknoloji ve bilişim ortamı ile birlikte çocuk, anne babasının kendisi ile aynı yaşta bildiklerinden çok daha fazlasını bilir hale gelmektedir (Yapıcı, 2004).

“Toplumun bir minyatürü” (Ülken, 2001) olan okula gelmeden önce alışmış olduğu zengin uyarıcıyı okulda bulamayan çocuk, kalıplaşmış ve kendisini yenileme sorumluluğunu hissetmeyen bu kurumda, zamanla körelmekte ve yaratıcılığını kaybetmektedir (Yapıcı, 2004). Eğitim sisteminin toplumun çok yönlü eğitim gereksinimlerini karşılayacak miktar, çeşitlilik ve kalitede bir arz kapasitesi yoktur (Tekeli, 2004).

İnsanların daha çok öğrenme isteği duyması ise okul sistemi dışında ders alma ihtiyacını ve bu da ücretli özel dersleri ortaya çıkarmıştır. Güzel sanatlarda eskiden beri bazı tanınmış isimlerden özel ders almak bir ayrıcalık olarak görülmüştür. Bu durum günümüzde de devam etmektedir. Okul yolu ile öğrenme sistemi geliştikten sonra da, daha çok öğrenme, daha iyi öğrenme isteği ile beraber, ücretli ders alma ihtiyacı yine devam etmiştir. Bununla da ücretli öğretim yapan kurumlar, Türkiye’deki adıyla “Özel Öğretim Kurumları” doğmuştur. Bu kurumların Türkiye’deki geçmişi Cumhuriyet döneminden öncedir. 1915 yılında yayınlanan “Mekteb-i Hususiye Talimatnamesi” ile özel okullar, yasal statü kazanmıştır.

Türkiye’de 2015-2016 eğitim-öğretim yılından itibaren özel okulların toplam eğitim kurumları içindeki oranının 2019-2020 eğitim-öğretim yılına kadar %5’ten %15’e çıkarılması hedefi doğrultusunda özel okullaşmanın arttığı gözlemlenmiştir (MEB, 2015). Bu süreç, dershanelerin özel okula dönüştürülmesi, özel okul açma koşullarının hafifletilerek yenilenmesi öğrencilere özel eğitim-öğretim desteğinin sağlanması uygulamalarıyla güçlendirilmektedir. Öte yandan öğretmenlerin kamuda istihdamına devam edilmektedir ancak öğretmen adayı sayısı kamunun öğretmen ihtiyacı arasında birçok branşta bariz farklar görülmektedir.

Buna rağmen kamuda öğretmen olarak çalışmak isteyenler için 21 Mayıs 2017 tarihinde yapılan KPSS’ye giren öğretmen adayı sayısı 412.185’tir (ÖSYM, 2018). Bu durum da öğretmen adaylarını özel okullarda çalışmaya sevk etmektedir.

Öğretmen adaylarının nitelikli bir iş, özel okulların da nitelikli öğretmen yokluğundan yakındığının gözlemlendiği bir ortamda özel okullarda çalışan öğretmenlerle ilgili sorunların mevcut olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmanın amacı çerçevesinde özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin sorunlarının ele alınmasını da gerektirmiştir.

Tarihin sadece savaşlar ve olaylardan ibaret olmadığını insanı ilgilendiren her şeyin tarih olduğunu öğretmeye çalışan tarih öğretmenlerinin sorunları sadece eğitsel değil, aynı zamanda okul yönetimi ile ilgili sorunları da kapsamaktadır.

### Özel Okullar

Özel okullar; Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetimi altında çalışan, bir ücret karşılığında eğitim hizmeti veren, yerli, yabancı, gerçek ya da tüzel kişilerin açtığı özel eğitim-öğretim yeri olarak tanımlanabilir. Bu kurumlar ancak Türk Milli Eğitimi'nin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar yapmak üzere gelir sağlayabilirler. Yine de kurucularının sermayelerini koydukları bir teşebbüsten, kâr elde etmeyecekleri düşünülmemelidir. Özel okulların devlet okullarından en büyük farkı da kâr elde eden işletmeler olmalarıdır.

Özel okullar bilgiyi üretilip, sosyal yapının gereksinimlerine göre şekillenip pazarlayabilen örgütlerdir (Demirci vd. 2006). Özel okullara baktığımızda kanuna uygun olarak öğrencilerinin var olan müfredatın kazanımlarına sahip olmalarını sağlarken, bilgiyi pazarlama işlevini de yerine getirmektedir. Birer işletme olarak çalışan özel okulların yönetim kurulları, müdür ve müdür yardımcıları ve hatta öğretmenleri değişime uyum sağlamakta, hızlı kararlar almakta, veli ve öğrencilerinin mümkün olan en üst seviyede memnuniyetlerini sağlama konusunda çalışmaktadırlar. Değişim bu kadar hızlıyken kendilerini yetiştiremeyen, değişimi yakalayamayan özel okullar yok olup gitmeye mahkûmdur. Özel okullardan eğitim hizmeti satın almak isteyen öğrenci ve veliler, özel okulların niteliklerini incelemekte, okul seçimine de inceledikleri bu niteliklere göre karar vermektedirler. Bazı veli ve öğrenciler için bu niteliklerin hepsinin varlığı önemli kabul edilirken, bazıları için ise bir kısmının varlığı yeterli görülmemekte ve böylece etkili okul kavramının oluşturulduğu düşünülmektedir (Balcı, 2002; Nohutçu, 1999; Şişman, 2002).

Özel okulların kanun ve yönetmeliklerde belirtilen amaçları şu şekilde sıralanabilir (Aydoğan, 1998; İzgar ve Gürsel, 2001):

- Öğrencilerin sadece öğretim hayatını değil; beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli olmaları ve sağlıklı biçimde gelişmiş bir karaktere sahip olarak yetiştirilmelerini sağlamak,
- Öğrencilerin özgür ve bilimsel düşünme gücüne sahip olmasını, geniş bir dünya görüşüne sahip olmalarının yanında, insan haklarına da saygılı kişiler olarak yetiştirilmelerini sağlamak,
- Öğrencilerinin topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli bireyler olarak yetişmelerini sağlamak,
- Okulun bir öğretim kurumu olmakla birlikte, çevrenin bir kültür merkezi olmasını sağlamak, aileler ve diğer okullarla iyi ilişkiler kurmak,
- Öğrencilerin yetenek ve niteliklerini modern metotlarla geliştirmek, bu konuda program ve projeler üretmek,
- Öğrencilerinin Türkçeyi çok iyi kullanarak sözlü ve yazılı iletişimde düşüncelerini, fikirlerini, duygularını açıkça ifade edebilmelerini sağlamak,
- Öğrencilerin müzik, sahne sanatları, resim gibi güzel sanatlardaki yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak ve bu konuda öğrencilerini teşvik etmek,
- Öğrencilerin aktüel olay ve sorunların bilincinde olmalarını sağlamak, barış, demokrasi ve adalet duygularını yaşamalarını sağlamaya yardımcı olmak,
- Öğrencilerin sosyal ve kültürel hizmetlerini de kapsayan eğitici çalışmalarını gerçekleştirip, bu çalışmalara katılmalarını sağlamak.

### Özel Öğretim Kurumları Yasal Dayanaklar

Özel Öğretim Kurumları kanununun kapsam ve amacı; Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsar (5580 sayılı kanun, Madde-1).

Özel okullar, Anayasanın 42. maddesindeki “... Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir. ....” hükümlerine dayanılarak çıkartılan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve bu kanun gereğince yayımlanan yönetmelik, yönerge ve emirlere göre gerekli izinleri alarak faaliyette bulunmaktadır.

Özel okullar, Millî Eğitim Bakanlığı'nın gözetim ve denetimi altında faaliyet gösteren, işleyişleri yasal esaslara dayanan ve bir ücret karşılığında eğitim hizmeti veren örgütlerdir (Subaşı ve Dinler, 2003). Türkiye’de faaliyet gösteren özel okullar, dört ana grupta toplanabilir. Bunlar:

1. Türk Okulları,
2. Azınlık Okulları,
3. Yabancı Okulları,
4. Milletlerarası Özel Öğretim Kurumları.

*Özel Türk Okulları;* T.C uyruklu özel ve tüzel kişiler tarafından açılan anaokulu, ilköğretim ve lise düzeyindeki resmi okullar statüsünde program uygulayan okullardır.

*Özel azınlık okulları;* Osmanlı döneminde Musevi, Rum ve Ermeni azınlıklar tarafından kurulmuş, Lozan antlaşması ile güvence altına alınan anaokulu, ilköğretim ve ortaöğretim okullarıdır. Bu okullara Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup Türkiye’de yaşayan azınlık ailelerin çocukları okuyabilir (5580 sayılı kanun, Madde-5/c).

*Özel Yabancı Okulları;* Osmanlı döneminde Almanlar, İtalyanlar, Amerikalılar ve Avusturyalılar tarafından kurulmuştur. Bu okulların kurulma dayanağı Lozan Antlaşmasıdır. Türk ailelerin çocuklarının da gidebileceği okullardır. Amerikan okulları ile ilgili olarak 01 Ekim 1931 tarihinde yapılan antlaşmada yer alan “Corporation” kelimesinin farklı ve tartışmaya açık yorumlamaları sonucunda Amerikalılar tarafından açılan eğitim kurumları da İngiliz, İtalyan ve Fransız eğitim kurumlarına tanınan statüyü kazanmıştır (Eren, 2005).

*Milletlerarası Özel Öğretim Kurumları;* Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri yüksek öğretim dışındaki milletlerarası özel öğretim kurumu; yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu çerçevesinde Bakanlar Kurulunun izniyle açılabilir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler de kendi adlarına aynı amaçla milletlerarası mahiyette özel öğretim kurumu açabilir. Bu öğretim kurumlarında; Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, güvenliğine ve menfaatlerine aykırı, Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri aleyhinde eğitim-öğretim yapılamaz. Bu kurumlarda öğretim programları, eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer hususlarla ilgili işlemler, kurum yönetimince hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan esaslara göre yürütülür (5580 sayılı kanun, Madde-5/a).

### **Araştırmanın Amacı ve Önemi**

Araştırmada özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara getirilen çözüme ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde üç problem belirlenmiştir. Bu problemler şu şekildedir:

1. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin demografik değişkenlere göre dağılımı nedir?
2. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile ilgili olarak yaşadıkları;
  - a) Ders materyali temin etmeye ilişkin,
  - b) Öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonuna ilişkin,
  - c) İş ve ücret dağılımına ilişkin,
  - d) Öğretmenlere karşı tutumlara ilişkin,
  - e) Dersin işlenişi ve ek öğretim hizmetlerine ilişkin,
  - f) Öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci sorunlarına ilişkin,
  - g) Eğitim-öğretim planlanmasına ilişkin,
  - h) Okul yönetimi ve veli ilişkisine ilişkin,
  - i) Özel okullara öğrenci teminine ilişkin,
  - j) Öğretmenlerin sözleşmelerine ilişkin sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

Tarih öğretimi ile ilgili sorunları ve kamu alanında görev yapan öğretmenlere yönelik birçok araştırma bulunmasına rağmen özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin sorunlarının incelenmesine yönelik araştırmaların kısıtlı olması bu alanda araştırma yapılmasını önemli kılmaktadır. Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin pek çok sorunu vardır. Bu araştırmanın özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin yaşadığı yönetim bazlı sorunları ortaya koyması ve bu sorunların çözümüne yönelik yapılacak düzenlemelere kaynak olabilmesi açısından önemli olabileceği değerlendirilmektedir.

## **YÖNTEM**

### **Desen**

Özel okulda çalışan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini belirlemek için yapılan bu araştırmada nicel yaklaşım benimsenmiş olup, tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca tarama modelinde araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaktadır (Karasar, 2016).

### **Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde bulunan 32 özel okulda çalışan 44 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş olup evrenin tamamına ulaşılmıştır. Bu kapsamda tüm evrene ulaşılmış ve evrende bulunan tarih öğretmenleri ile ilgili bilgiler aşağıda Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1  
Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Değişken	Grup	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	28	63.6
	Erkek	16	36.4
Yaş	25 yaş ve altı	2	4.5
	26-35	23	52.3
	36-45	17	38.6
	45 yaş ve üstü	2	4.5
Hizmet Süresi	1-5	12	27.3
	6-10	15	34.1
	11-15	13	29.5
	16-20	1	2.3
	21 yıl ve üstü	3	6.8
Çalışılan Okuldaki Hizmet Süresi	1-5	37	84.1
	6-10	6	13.6
	11-15	1	2.3
Öğrenim Durumu	Lisans	29	65.9
	Y. Lisans	13	29.5
	Doktora	2	4.5
Toplam		44	100

Tablo-1’de araştırmaya katılan özel okullardaki tarih öğretmenlerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodan araştırmaya katılan öğretmenlerin %63.6’sının erkek, %36.4’ünün ise kadın olduğu anlaşılmaktadır. Erkek öğretmenlerin sayısının kadınlara göre fazla olmasına özel okullardaki çalışma şartları ve erkeklerin iş hayatına erken atılma isteği gibi gerekçeler söylenebilir.

Tablo-1’de araştırmaya katılan özel okullardaki tarih öğretmenlerinin yaşlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodan araştırmaya katılan öğretmenlerin %4.5’inin 25 yaş ve altı, %52.3’ünün 26-35 yaş aralığında, %38.6’sının 36-45 yaş aralığında ve %4.5’inin ise 45 ve üstü yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulardan özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun genç tabir edilen yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Özel okullarda genç tarih öğretmenlerinin çalışmasında son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı’nın tarih öğretmen alımındaki sayı düşüklüğü, atama bekleyen öğretmen sayısının fazlalığı, ihtiyaç fazlası tarih öğretmeni adayının yetiştirilmesinin büyük etkisi olduğu ileri sürülebilir. Bu etmenlerden dolayı mezun olan öğretmen adayları özel okullarda çalışma yönünde çaba göstermektedirler.

Tablo-1’de araştırmaya katılan özel okullardaki tarih öğretmenlerinin hizmet süresine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodan araştırmaya katılan öğretmenlerin %27.3’inin 1-5, %34.1’inin 6-10, %29.5’inin 11-15, %2.3’ünün 16-20 ve %6.8’inin ise 21 ve üstü yıl hizmet süresine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulardan özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin yarıdan fazlasının 10 yıl ve altında görev yaptığı görülmektedir.

Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin yarıdan fazlasının 10 yıl ve altında görev yapması ile öğretmenlerin yaş aralığı arasında paralellik olduğu görülmektedir. Çünkü öğretmenlerin yaş aralığına ilişkin bulgularda öğretmenlerin genç tabir edilen yaş grubunda yer aldıkları görülmüştü. Diğer bir ifade ile yaş ve hizmet yılı verileri birbirini desteklemektedir.

Tablo-1’de araştırmaya katılan özel okullardaki tarih öğretmenlerinin çalıştıkları okuldaki hizmet sürelerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodan araştırmaya katılan öğretmenlerin %84.1’inin 1-5, %13.6’sının 6-10, %2.3’ünün 11-15 yıl arasında aynı okulda çalıştıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulardan özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin tamamına yakınının 10 yıl ve altında aynı okulda görev yaptığı görülmektedir.

Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin yaş, hizmet süresi ve çalışılan okuldaki hizmet süresi bulguları arasında paralellik olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin genç olması gerekçe olarak gösterilebilir.

Tablo-1’de araştırmaya katılan özel okullardaki tarih öğretmenlerinin öğrenim durumlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablodan araştırmaya katılan öğretmenlerin %65.9’unun lisans, %29.5’inin yüksek lisans, %4.5’inin doktora düzeyinde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulardan özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu görülmektedir.

### **Veri Toplama Araçları**

Araştırmanın verilerini toplamak için Malatya Valiliği’nden gerekli yasal izinler alınıp tarih öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara gidilip anketler dağıtılmıştır. Dağıtılan anketlerin tamamı araştırmacı tarafından toplanmış ve evrende bulunan 44 tarih öğretmenine ulaşılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Yönerge”, ikinci bölümde “Kişisel Bilgiler Formu” ve üçüncü bölümde ise Uğraş (2009) tarafından “Özel Dershanelerde Çalışan Tarih Öğretmenlerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı çalışma için geliştirilen anket kullanılmıştır. Ölçeğin maddeleri dershanelerde çalışan tarih öğretmenlerine yönelik hazırlandığı için bu maddeler özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerine uygun şekilde değiştirilmiştir. Bu konuda Uğraş’tan (2009) gerekli izinler alınmıştır.

### **Verilerin Analizi**

Araştırma için kullanılan veri toplama araçları vasıtasıyla elde edilen veriler “SPSS 25” paket programına işlenmiştir. Programda gerek demografik değişkenlere ilişkin verilerin analizinde gerekse anket maddelerinin analizinde frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Verilerin analiz edilmesi aşamasında ölçeğin maddelerine verilen Hiç Katılmıyorum (1), Az Katılmıyorum (2), Katılmıyorum (3), Tamamen Katılmıyorum (4) şeklinde SPSS 25. Programına kodlanmıştır. Ayrıca demografik değişkenler; Cinsiyet Erkek 1, Kadın 2; Yaş 25 yaş ve altı 1, 26-35 yaş arası 2, 36-45 yaş arası 3, 45 yaş ve üstü 4; Hizmet Süresi 1-5 yıl 1, 6-10 yıl 2, 11-15 yıl 3, 16-20 yıl 4, 21 yıl ve üstü 5; Çalışılan Okuldaki Hizmet Süresi 1-5 yıl 1, 6-10 yıl 2, 11-15 yıl 3, Öğrenim Durumu Lisans 1, Yüksek Lisans 2, Doktora 3 şeklinde kodlanarak SPSS 25 Programına işlenmiş ve analiz edilmiştir.

## **BULGULAR**

Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin neler olduğuna dair alt problemler 10 başlık altında incelenmiş ve tablolaştırılmıştır. Bu başlıklar: \*Ders Materyali Temin Etmeye İlişkin, \* Öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonuna İlişkin, \* iş ve ücret dağılımına ilişkin, \* Öğretmenlere karşı tutumlara ilişkin, \* Dersin işlenişi ve ek öğretim



hizmetlerine ilişkin, \* Öğretmen-öğretmen, öğretmen-öğrenci sorunlarına ilişkin, \* Eğitim-öğretim planlanmasına ilişkin, \* Okul yönetimi ve veli ilişkisine ilişkin, \* Özel okullara öğrenci teminine ilişkin, \* Öğretmenlerin sözleşmelerine ilişkin bulgulardır.

### *Ders Materyali Temin Etmeye İlişkin Bulgular*

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri, tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı göstermektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo 2

#### *Ders Materyali Temin Etmede Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	5	11.4
Az Katılıyorum	14	31.8
Katılıyorum	14	31.8
Tamamen Katılıyorum	11	25.0
Toplam	44	100

Tablo-2’de yer alan “Özel okul yönetimleri, tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı göstermektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 11.4’ü Hiç Katılmıyorum, % 31.8’i Az Katılıyorum, % 31.8’i Katılıyorum, % 25’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimlerinin, tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı gösterdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan az sayıda tarih öğretmeni özel okul yönetimlerinin tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı göstermediğini bildirmiştir. Araştırma bulgularında tarih dersi materyali temin etme konusunda manidar düzeyde bir sorun olmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı göstermelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-3’te verilmiştir.

Tablo 3

#### *Ders Materyali Temin Etmede Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	-	-
Az Katılıyorum	1	2.3
Katılıyorum	14	31.8
Tamamen Katılıyorum	29	65.9
Toplam	44	100

Tablo-3’te yer alan “Özel okul yönetimleri tarih dersi materyali temin etmede yeterli çabayı göstermelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2.3’ü Az Katılıyorum, % 31.8’i Katılıyorum, % 65.9’u ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimlerinin, tarih dersi materyali temin

etmede yeterli çabayı göstermeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan bütün katılımcılar bu öneriye destek vermiştir.

### *Öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonuna ilişkin Bulgular*

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlayabilmektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-4’te verilmiştir.

Tablo 4

#### *Öğrenci- Öğretmen-Veli Koordinasyonunda Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	-	-
Az Katılıyorum	9	20.5
Katılıyorum	18	40.9
Tamamen Katılıyorum	17	38.6
Toplam	44	100

Tablo-4’te yer alan “Özel okul yönetimleri öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlayabilmektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 20.5’i Az Katılıyorum, % 40.9’u Katılıyorum, % 38.6’sı ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimlerinin, öğrenci- öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlayabildikleri anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri arasında özel okul yönetimlerinin, öğrenci- öğretmen-veli koordinasyonunu sağlama konusunda bir sorun yaşamadıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlayabilmelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-5’te verilmiştir.

Tablo 5

#### *Öğrenci- Öğretmen-Veli Koordinasyonunda Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	-	-
Az Katılıyorum	2	4.5
Katılıyorum	11	25.0
Tamamen Katılıyorum	31	70.5
Toplam	44	100

Tablo-5’te yer alan “Özel okul yönetimleri öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlayabilmelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 4.5’i Az Katılıyorum, % 25’i Katılıyorum, % 70.5’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmada özel okul yönetimlerinin, öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu sağlama konusunda bir sorun yaşamadıkları görülmüştür (Tablo-4). Araştırmaya katılan tarih öğretmenleri, bu tarz bir sorun yaşayanlara öğrenci-öğretmen-veli koordinasyonunu başarılı bir şekilde sağlamaları gerekmektedir önerisine destek vermişlerdir.

### *İş ve Ücret Dağılımına İlişkin Bulgular*

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmaktadır.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-6’da verilmiştir.

Tablo 6

#### *İş ve Ücret Dağılımı Konusunda Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	16	36.4
Az Katılıyorum	14	31.8
Katılıyorum	8	18.2
Tamamen Katılıyorum	6	13.6
Toplam	44	100

Tablo-6’da yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmaktadır.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 36.4’ü Hiç Katılmıyorum, % 31.8’i Az Katılıyorum, % 18.2’si Katılıyorum, % 13.6’sı ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını özel okul yönetimlerinin öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmadıklarını belirtmişlerdir. Başka bir ifadeyle özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri ücret dağılımı konusunda sıkıntılar yaşadıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adaleti gözetmelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-7’de verilmiştir.

Tablo 7

#### *İş ve Ücret Dağılımı Konusunda Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	2.3
Az Katılıyorum	1	2.3
Katılıyorum	8	18.2
Tamamen Katılıyorum	34	77.3
Toplam	44	100

Tablo-7’de yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adaleti gözetmelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2.3’ü Hiç Katılmıyorum, % 2.3’ü Az Katılıyorum, % 18.2’si Katılıyorum, % 77.3’ü ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda Araştırmaya katılan öğretmenlerin hemen hemen tamamı ücret dağılımı konusunda sıkıntı yaşayan öğretmenlere çözüm olarak, özel okul yönetimlerinin öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmalıdır önerisini getirmişlerdir.

### **Öğretmenlere Karşı Tutumlara İlişkin Bulgular**

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece çalışan olarak görmektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-8’de verilmiştir.

Tablo 8

#### **Okul Yönetimlerinin Öğretmenlere Karşı Tutumları Nedeniyle Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular**

	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	22.7
Az Katılıyorum	16	36.4
Katılıyorum	11	25.0
Tamamen Katılıyorum	7	15.9
Toplam	44	100

Tablo-8’de yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece çalışan olarak görmektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 22.7’si Hiç Katılmıyorum, % 36.4’ü Az Katılıyorum, % 25’i Katılıyorum, % 15.9’u ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece çalışan olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Yani özel okul yönetimleri öğretmenleri özel işletmede çalışan işgörenler gibi gördükleri söylenebilir. Başka bir ifadeyle okulda çalışan öğretmenlere eğitimci gözüyle bakmadıkları iddia edilebilir.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece bir çalışan olarak görmemelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-9’da verilmiştir.

Tablo 9

#### **Okul Yönetimlerinin Öğretmenlere Karşı Tutumları Nedeniyle Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular**

	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	9.1
Az Katılıyorum	1	2.3
Katılıyorum	9	20.5
Tamamen Katılıyorum	30	68.2
Toplam	44	100

Tablo-9’da yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece bir çalışan olarak görmemelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 9.1’i Hiç

Katılmıyorum, % 2.3'ü Az Katılıyorum, % 20.5'i Katılıyorum, % 68.2'si ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını özel okul yönetimleri öğretmenlerini sadece çalışan olarak görmemeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Okulun bir fabrika, öğrencilerin hammadde, öğretmenlerin de işçi olarak görülebileceği bir işletme bakış açısı ile özel okul yönetimlerinin kurumlarını idare etmemeleri gereklidir.

### ***Dersin İşlenişi ve Ek Öğretim Hizmetlerine İlişkin Bulgular***

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü...vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilemektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-10'da verilmiştir.

Tablo 10

#### ***Dersin İşlenişi ve Ek Öğretim Hizmetleri Konusunda Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular***

	N	%
Hiç Katılmıyorum	14	31.8
Az Katılıyorum	13	29.5
Katılıyorum	11	25.0
Tamamen Katılıyorum	6	13.6
Toplam	44	100

Tablo-10'da yer alan “Özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü... vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilemektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 31.8'i Hiç Katılmıyorum, % 29.5'i Az Katılıyorum, % 25'i Katılıyorum, % 13.6'sı ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimlerinin, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü... vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergiledikleri görülmektedir. Bu sorunu katılımcıların büyük çoğunluğunun yaşadığı bir sıkıntı olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü... vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilememelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-11'de verilmiştir.

Tablo 11

*Dersin İşlenişi ve Ek Öğretim Hizmetleri Konusunda Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	2.3
Az Katılıyorum	4	9.1
Katılıyorum	13	29.5
Tamamen Katılıyorum	26	59.1
Toplam	44	100

Tablo-11’de yer alan “Özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü... vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilememelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2.3’ü Hiç Katılmıyorum, % 9.1’i Az Katılıyorum, % 29.5’i Katılıyorum, % 59.1’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmada elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimlerinin, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü...vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilemelerine yönelik olarak yaşanan soruna çözüm için, okul yönetimlerinin dersin işlenişine yönelik müdahaleci tutum sergilememeleri önerilmektedir.

**Öğretmen-Öğretmen, Öğretmen-Öğrenci Sorunlarına İlişkin Bulgular**

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenlerin birbirleriyle ya da öğrencilerle sorun yaşanması durumunda öğretmenler ve velileri karşı karşıya getirmemeye özen göstermektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-12’de verilmiştir.

Tablo 12

*Öğretmen-Veli, Öğretmen-Öğrenci İlişkilerinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	6.8
Az Katılıyorum	8	18.2
Katılıyorum	18	40.9
Tamamen Katılıyorum	15	34.1
Toplam	44	100

Tablo-12’de yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenlerin birbirleriyle ya da öğrencilerle sorun yaşanması durumunda öğretmenler ve velileri karşı karşıya getirmemeye özen göstermektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 6.8’i Hiç Katılmıyorum, % 18.2’si Az Katılıyorum, % 40.9’u Katılıyorum, % 34.1’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel okul yönetimlerinin öğretmenlerin birbirleriyle ya da öğrencilerle sorun yaşanması durumunda öğretmenler ve velileri karşı karşıya getirmemeye özen gösterdikleri görülmüştür. Bu konuda sıkıntı yaşandığı durumlarda okul yönetimlerinin pozitif tutum sergilemediklerini bildiren öğretmen sayısı katılımcıların çok az bir bölümünü oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenin öğrenciyle sorun yaşanması durumunda öğretmen ve veliyi karşı karşıya getirmemeye özen göstermelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-13’te verilmiştir.

Tablo 13

*Öğretmen-Veli, Öğretmen-Öğrenci İlişkilerinde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	2.3
Az Katılıyorum	-	-
Katılıyorum	7	15.9
Tamamen Katılıyorum	36	81.8
Toplam	44	100

Tablo-13’te yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenin öğrenciyle sorun yaşanması durumunda öğretmen ve veliyi karşı karşıya getirmemeye özen göstermelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2.3’ü Hiç Katılmıyorum, % 15.9’u Katılıyorum, % 81.8’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel okul yönetimlerinin öğretmenlerin birbirleriyle ya da öğrencilerle sorun yaşanması durumunda öğretmenler ve velileri karşı karşıya getirmemeye özen göstermeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

*Eğitim-Öğretim Planlanmasına İlişkin Bulgular*

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate almaktadırlar.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-14’te verilmiştir.

Tablo 14

*Eğitim Öğretimin Planlanmasında Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	25.0
Az Katılıyorum	14	31.8
Katılıyorum	13	29.5
Tamamen Katılıyorum	6	13.6
Toplam	44	100

Tablo-14’te yer alan “Özel okul yönetimleri eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate almaktadırlar.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 25’i Hiç Katılmıyorum, % 31.8’i Az Katılıyorum % 29.5’i Katılıyorum, % 13.6’sı ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimleri eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate aldıkları görülmektedir. Katılımcıları dörtte biri özel okul yönetimlerinin öğrenci dışında başka faktörlerin etkisi eğitim-öğretim planlaması yaptıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri eğitim öğretim planlanmasında öğrenci beklentilerinin yanında öğretmen görüşlerine de yer vermelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-15’te verilmiştir.

Tablo 15

*Eğitim Öğretimin Planlanmasında Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	-	-
Az Katılıyorum	2	4.5
Katılıyorum	5	11.4
Tamamen Katılıyorum	37	84.1
Toplam	44	100

Tablo-15’te yer alan “Özel okul yönetimleri eğitim öğretim planlanmasında öğrenci beklentilerinin yanında öğretmen görüşlerine de yer vermelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 4.5’i Az Katılıyorum, % 11.4’ü Katılıyorum, % 84.1’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimleri eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate almamaları, öğretmenlerin de beklentilerini göz önünde bulundurmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Eğitim-öğretimin planlanmasında yalnızca bir faktör belirleyici olmamalıdır. Eğitim-öğretimde öğrenci, öğretmen, veli, okul yönetimi ve okul çevresinin beklentileri dikkate alınmalıdır.

***Okul Yönetimi ve Veli İlişkisine İlişkin Bulgular***

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket etmektedir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-16’da verilmiştir.

Tablo 16

*Okul Yönetimlerinin Veliyi Müşteri Olarak Görmelerinden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	15	34.1
Az Katılıyorum	14	31.8
Katılıyorum	10	22.7
Tamamen Katılıyorum	5	11.4
Toplam	44	100

Tablo-16’da yer alan “Özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket etmektedir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 34.1’i Hiç Katılmıyorum, % 31.8’i Az Katılıyorum, % 22.7’si Katılıyorum, % 11.4’ü ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda katılımcıların yarıdan fazlası özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket ettikleri anlaşılmaktadır.



Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket etmemelidir.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-17’de verilmiştir.

Tablo 17

*Okul Yönetimlerinin Veliyi Müşteri Olarak Görmelerinden Kaynaklanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	6.8
Az Katılıyorum	1	2.3
Katılıyorum	5	11.4
Tamamen Katılıyorum	35	79.5
Toplam	44	100

Tablo-17’de yer alan “Özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket etmemelidir.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 6.8’i Hiç Katılmıyorum, % 2.3’ü Az Katılıyorum, % 11.4’ü Katılıyorum, % 79.5’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Elde edilen bu veriler doğrultusunda katılımcıların büyük çoğunluğu özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak görerek “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle hareket etmemeleri gerektiği yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

### **Özel Okullara Öğrenci Teminine İlişkin Bulgular**

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmaktadır.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-18’de verilmiştir.

Tablo 18

*Okul Yönetimlerinin Öğretmen-Öğrenci İlişkilerini Kullanmalarından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	22.7
Az Katılıyorum	16	36.4
Katılıyorum	13	29.5
Tamamen Katılıyorum	5	11.4
Toplam	44	100

Tablo-18’de yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmaktadır.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 22.7’si Hiç Katılmıyorum, % 36.4’ü Az Katılıyorum, % 29.5’i Katılıyorum, % 11.4’ü ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu durumu sorun olarak görmüştür.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmamalıdır.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-19’da verilmiştir.

Tablo 19

*Okul Yönetimlerinin Öğretmen-Öğrenci İlişkilerini Kullanmalarından Kaynaklanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	2.3
Az Katılıyorum	4	9.1
Katılıyorum	15	34.1
Tamamen Katılıyorum	24	54.5
Toplam	44	100

Tablo-19’da yer alan “Özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmamalıdır.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 2.3’ü Hiç Katılmıyorum, % 9.1’i Az Katılıyorum, % 34.1’i Katılıyorum, % 54.5’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Özel okul yönetimleri öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullandıkları sorun olarak gören öğretmenlerin tamamına yakını bu sorunun çözümü için özel okul yönetimlerinin öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmamaları gerektiğini önermişlerdir.

### **Öğretmenlerin Sözleşmelerine İlişkin Bulgular**

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri tarih öğretmenlerinin işsizlik problemi yaşamalarını öğretmenlere baskı aracı olarak kullanıp sözleşmeleri buna göre yapmaya çalışmaktadırlar.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-20’de verilmiştir.

Tablo 20

*Okul Yönetimleri ve Öğretmenlere Arasında Yapılan Sözleşmelerde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	9	20.5
Az Katılıyorum	13	29.5
Katılıyorum	10	22.7
Tamamen Katılıyorum	12	27.3
Toplam	44	100

Tablo-20’de yer alan “Özel okul yönetimleri tarih öğretmenlerinin işsizlik problemi yaşamalarını öğretmenlere baskı aracı olarak kullanıp sözleşmeleri buna göre yapmaya çalışmaktadırlar.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 20.5’i Hiç Katılmıyorum, % 29.5’i Az Katılıyorum, % 22.7’si Katılıyorum, % 27.3’ü ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda özel okul yönetimleri tarih öğretmenlerinin işsizlik problemi yaşamalarını öğretmenlere baskı aracı olarak kullanıp sözleşmeleri buna

göre yapmaya çalıştıkları görülmektedir. Bu konuda sıkıntı belirten öğretmenlerin sayısı katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan özel okullarda çalışan tarih öğretmenleri “Özel okul yönetimleri tarih öğretmenlerinin işsizlik problemini sözleşmeler sırasında öğretmenlere baskı aracı olarak kullanmamalıdır.” maddesine ilişkin olarak görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları Tablo-21’de verilmiştir.

Tablo 21

*Okul Yönetimleri ve Öğretmenlere Arasında Yapılan Sözleşmelerde Karşılaşılan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular*

	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	6.8
Az Katılıyorum	-	-
Katılıyorum	10	22.7
Tamamen Katılıyorum	31	70.5
Toplam	44	100

Tablo-21’de yer alan “Özel okul yönetimleri tarih öğretmenlerinin işsizlik problemini sözleşmeler sırasında öğretmenlere baskı aracı olarak kullanmamalıdır.” maddesine ilişkin cevapları incelendiğinde araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin % 6.8’i Hiç Katılmıyorum, % 22.7’si Katılıyorum, % 70.5’i ise Tamamen Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 20’de öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel okul yönetimlerinin öğretmenlerin işsizlik problemi yaşamalarını baskı aracı olarak kullanıp sözleşmeleri buna göre yapmaya çalıştıkları yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. Tablo 21’de ise bu sorunun çözümüne yönelik olarak özel okul yönetimlerinin öğretmenlerin işsizlik problemini yaşamalarını baskı aracı olarak kullanmamaları ve iş sözleşmelerini işsiz kalma kaygısından uzak bir şekilde hazırlamaları gerektiği yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin okul yönetimi boyutunda yaşadıkları sorunlar şu şekildedir:

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını özel okul yönetimlerinin öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmadıkları belirlenmiştir. Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin ücret dağılımı konusunda yaşadıkları bu sorunun performans dayalı ücret ödeme sisteminden veya tarih öğretmenlerinin işsizlik problemini yaşamalarını baskı aracı olarak kullanmalarından kaynaklı olduğu araştırma verilerinden yola çıkılarak söylenebilir. Şahin (2006) yaptığı çalışmada özel kurumlarda çalışan tarih öğretmenlerinin ekonomik ve yönetim bazlı sorunları olduğunu ifade etmiştir. Yapılan çalışma ve ilgili araştırma verileri paralellik göstermektedir.

Araştırmada özel okul yönetimlerinin öğretmenlerini sadece çalışan olarak gördüklerine ilişkin verilere ulaşılmıştır. Yani özel okul yönetimleri öğretmenleri özel işletmede çalışan işgörenler gibi gördükleri söylenebilir. Başka bir ifadeyle okulda çalışan öğretmenlere eğitimci gözüyle bakmadıkları iddia edilebilir. Bu sıkıntılı durumun eğitim-öğretim faaliyetleri üzerine olumsuz manada etki edebilir.

Araştırmada, özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü...vb.) hizmetleri konusunda müdahale ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunun yaşadığı bu durum öğretmenler için büyük sıkıntı oluşturmaktadır. Öğretmen gerektiği zamanda ek ders ve etüd yapabilmeli veya ders içeriğinde esnek olup soru çözümü yapabilmelidir. Okul yönetimlerinin bu müdahaleci tutumu öğretmeni değersiz kılmaktadır. Sınıf içi eğitim-öğretim faaliyetlerinde tam olarak etkin olamayan bir öğretmenin motivasyonunun veya veriminin istenilen seviyede olması beklenemez.

Araştırmada özel okul yönetimlerinin eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate aldıkları tespit edilmiştir. Böylesine bir durumun yaşandığı özel kurumlarda öğretmen ve veli pasif konumda olmaktadır. Oysaki eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrenci-öğretmen ve veli işbirliği önemli faktörlerdendir.

Araştırmada özel okul yönetimleri veliyi müşteri olarak gördükleri belirlenmiştir. Nohutçu (1999) tarafından yapılan çalışmada özel okulların gerçek müşterisinin öğrencilerin değil veliler olduğu tespit edilmiş ve velilere yönelik yapılacak olan faaliyetlerin daha iyi sonuçlar verileceği ifade edilmiştir. Benzer şekilde başka bir çalışmada velilerin kurum için bir reklam aracı oldukları ve potansiyel velilere kurumu önerdikleri görülmüştür (Dönmez, 2015). Bu bağlamda değerlendirme yapıldığında çalışmada okul yönetimlerinin “müşteri her zaman haklıdır” prensibini benimsedikleri ilgili çalışmalarla desteklendiği söylenebilir. Özel okul yönetimlerinin veliyi müşteri olarak görmeleri ve her zaman haklı olduklarını benimsedikleri bir yönetim yaklaşımı eğitim kurumlarında tasdik edilecek bir durum değildir. Velinin haksız olduğu durumlarda onu öğretmen veya okulun diğer paydaşları karşısında sırf müşteri olduğu için haklı göstermek okulun eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz etkileyebilir.

Araştırmada özel okul yönetimlerinin öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullandıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu bu durumu sorun olarak gördükleri belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle öğretmenler özel okul yönetimlerinin öğrenci teminini ticari bir faaliyet olarak gördüklerini ve bu işte kendilerinin aracılık edilmesinde kullanılmasını eleştirmektedirler.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacılara ve uygulayıcılara sunulan öneriler şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını özel okul yönetimlerinin öğretmenler arasında iş ve ücret dağılımı konusunda adil davranmadıkları belirlenmiştir. Özel okullarda çalışan tarih öğretmenlerinin ücret dağılımı konusunda yaşadıkları bu sorunun performansa dayalı ücret ödeme sisteminden veya tarih öğretmenlerinin işsizlik problemi yaşamalarını baskı aracı olarak kullanmalarından kaynaklı olduğu araştırma verilerinden yola çıkılarak söylenebilir.
- Özel okul yönetimlerinin öğretmenlerini sadece çalışan olarak görmemeleri gereklidir. Öğretmenin eğitim-öğretimin faaliyetlerinin önemli bir belirleyicisi olarak bilinmesi gereklidir. Hangi program veya yöntem uygulanırsa uygulansın öğretmenin etkin olmadığı hiçbir sistem çalışmaz. Bu yüzden öğretmenlere gerekli önemin verilmesi gereklidir.
- Özel okul yönetimleri, tarih öğretmenlerine dersin işlenişi ve ek öğretim (ek ders, etüd, soru çözümü...vb.) hizmetleri konusunda müdahaleci tutum sergilememeleri gereklidir. Öğretmenin ders ii eğitim-öğretim faaliyetleri konusunda serbest bırakılmalıdır.
- Özel okul yönetimlerinin eğitim öğretimin planlanmasında yalnızca öğrenci beklentilerini dikkate almamaları, öğretmen-veli ve öğretim programlarının beklentilerini de dikkate almalıdırlar.

- Özel okul yönetimlerinin veliyi müşteri olarak değil öğrenci velisi olarak görmeleri gereklidir. Ayrıca okul paydaşları ve veliler arasında herhangi bir anlaşmazlık durumunda “müşteri her zaman haklıdır” prensibiyle değil durum ve olaylar incelenerek hakkaniyetli tutum sergilenmelidir.
- Özel okul yönetimlerinin öğretmenleri öğrenci temininde aracı olarak kullanmamaları gereklidir. Özel okulların öğrenci temininde başka enstrümanlar kullanmaları gerekmektedir. Öğretmen ticari bir araç olarak kullanılmaması gereklidir.
- Çalışma, farklı illerde farklı örneklemeler üzerinde yapılabilir.
- Çalışmaya devlet okulları da dahil edilerek özel ve devlet okulunda çalışan tarih öğretmenlerinin özel okul yönetimi ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri karşılaştırılabilir.

### KAYNAKÇA

- Aydoğan, İ. (1998). *Özel okullarda yönetim süreçlerinin işleyişi, Kayseri ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2002). *Türkiye’de Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Nasıl Olmalı?* Panelist Olarak Konuşmacı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 21.Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu, Ankara.
- Demirci, M. K., Taşkın E. & Yuca, U. (2006). Öğrenen örgüt/pazarlama yönelimli öğrenen okul boyutlarının analizi: Kütahya ili özel eğitim kurumları uygulaması. *Akademik Bakış*, 9, 1-12.
- Dönmez, M. A. (2015). *Özel okullarda tutundurma uygulamaları: Ankara’daki özel okullarda bir alan çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eren, H. (2005). *Özel okullar*, İstanbul: Türkiye Özel Okullar Birliği Yayınları.
- Izgar, H. & Gürsel, M. (2001). *Eğitim bilimlerinin gelişimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- MEB. (2015). Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik, <https://www.meb.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Nohutçu, A. (1999). *Velilerin özel okul tercihlerini etkileyen faktörler ve özel okulların reklam stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÖSYM, (2018). 2017-Kamu Personeli Seçme Sınavı Lisans (Genel Yetenek – Genel Kültür, Eğitim Bilimleri, Alan Bilgisi) Sonuçları <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/KPSS/KPSS16062017SayisalVeriler.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu, (2007). *T.C. Resmi Gazete*. 26434. 8Şubat 2007.Subaşı, B. & Dinler, A. (2003). *Dünya’da ve Türkiye’de özel okullar*, İstanbul: İTO Yayınları.
- Şahin, M. T. (2006). *Özel dersanelerde tarih öğretimi ve tarih öğretmenlerinin sorunları: Kastamonu ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şişman, M. (2002). *Örgütler ve kültürler*. Ankara: Pegem A.
- Tekeli, İ. (2004). *Eğitim üzerine düşünmek*. Ankara: Türkiye Bilim Akademisi.
- Uğraş, K. (2009). *Özel dersanelerde çalışan tarih öğretmenlerinin sorunları ve çözüm önerileri (Ankara ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ülken, H. Z. (2001). *Eğitim felsefesi*. İstanbul: Ülken.
- Yapıcı, M. (2004). *Okul ve insan*. Ankara: Ocak.